

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๖๔
วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กระแสด ชนะวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๔. รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๕. นายปรีชา วัชรากัย	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๖. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๗. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๘. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๐. นายคำคุณ สิทธิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๑. พลโท นาวัน คำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๒. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๓. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๔. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๕. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	กรรมการ
๑๖. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๗. นายเจษฎ์ โทณะวณิก	กรรมการ
๑๘. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๑๙. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	กรรมการ
๒๐. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๑. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ
๒๒. ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ	กรรมการ
๒๓. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๔. นายไพบุลย์ นิตตะวัน	กรรมการ

๒๕. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการธิการ
๒๖. นายวิชัย ทิตตภักดิ์	กรรมการธิการ
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	กรรมการธิการ
๒๘. นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา	กรรมการธิการ
๒๙. นายดิศทัต โหตระกิตย์	เลขานุการกรรมการธิการ
๓๐. นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	เลขานุการกรรมการธิการ

กรรมการธิการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายมานิจ สุขสมจิตร	(ลาการประชุม)
๒. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	(ลาการประชุม)
๓. นางถวิลวดี บุรีกุล	(ไปปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ)
๔. นายประชา เตรีตน์	(ลาการประชุม)
๕. นายมีชัย วีระไวทยะ	(ลาการประชุม)
๖. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	(ลาการประชุม)

ครั้งที่ 64

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการธิการ คือ

ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
--------------------------------	---

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ในคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายอรรถสิทธิ์ กันมละ

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. นางสาววัชรภรณ์ สิทธิวิไล

นักจดหมายเหตุปฏิบัติการ

๒. นางสาวภัทสร สุวรรณจำรัส

นักจดหมายเหตุ

๓. นางสาวอรอุมา คุณพันธ์

เจ้าพนักงานจดหมายเหตุปฏิบัติงาน

๔. นางสาวฐิติภัทร พงษ์ไธสง

เจ้าพนักงานจดหมายเหตุปฏิบัติงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

ร้อยเอก รุติกร รอดวิจิตร

นิติกรชำนาญการ

สำนักวิชาการ

๑. นายโชคสุข กรกิตติชัย

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

๒. นายแดนชัย ไชวิเศษ

นิติกรชำนาญการ

ผู้ติดตามกรมการ

๑. นายदनัยภัทธ โมควณิช

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

๒. นายศิริรัช ศิริชุมแสง

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

๓. นายธนบดี ภาคพิชัย

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

๔. พันเอก ประภัทร์ ล้อมสมบูรณ์

ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ

๕. นายยุทธนากรณ์ ผมหอม

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช

๖. นายชานนทร์ บุญรัชกุล

ผู้ติดตาม นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์

๗. นายรชเชนทร์ เหลืองอ่อน

ผู้ติดตาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์

๘. นางสาวธันยนันท์ จันทรทรงพล

ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์

๙. นางสาวพัชรียา ก้อนแพง

ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์

๑๐. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงศ์

ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

๑๑. นางสาวโรชนี ศิริวัฒนา

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๕๗ นาฬิกา

เมื่อกรรมาธิการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมาธิการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ประธานกรรมาธิการและกรรมาธิการจำนวนหนึ่งได้เข้าร่วมประชุมกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ โดยในที่ประชุม นายกรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ตั้งข้อสังเกตและคำถามหลายประการเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แจกในที่ประชุมวันนี้ ในการนี้ ขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการยกร่างคำชี้แจง

และคำตอบต่อข้อสังเกตและคำถามดังกล่าว เพื่อแจ้งให้นายกรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๒ วันอังคารที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข และให้เลื่อนรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖๓ วันพุธที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ออกไปก่อน

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาบททวนร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว)

ที่ประชุมได้พิจารณาบททวนร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตราพร้อมกับการพิจารณาสรุปเจตนารมณ์รายมาตรา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว) โดยเริ่มตั้งแต่มาตรา ๘๕ สรุปสาระสำคัญการพิจารณาได้ ดังนี้

มาตรา ๘๕

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๘๕ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว สงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก และพัฒนาระบบหลักประกันรายได้และสวัสดิการอื่นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดกเนินการดังกล่าวด้วย”

สรุปเจตนารมณ์

๑. คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

๑.๑ - คณะกรรมการเดิมตามมาตรา ๘๐ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มรายละเอียดของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ว่าให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม และการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดำเนินการตามมาตรานี้ด้วย

๑.๒ - กำหนดให้มีการพัฒนาระบบหลักประกันรายได้และสวัสดิการอื่นสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้ เพื่อบรรเทาภาระผู้สูงอายุ และเป็นหลักประกันว่าผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๘๕ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกย่องรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๘๖

มีการแก้ไข

“มาตรา ๘๖ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม ทั้งถึงมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยทางการแพทย์มาใช้ในการให้บริการ พัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนองค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกย่องรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยทางการแพทย์ เช่น แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก รวมไปถึงการรักษาด้วยวิธีอื่นเช่น การนวดแผนไทย มาใช้ในการให้บริการ และการส่งเสริมให้เอกชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุขด้วย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรานี้ให้เป็นตามที่คณะกรรมการปฏิรูประบบสาธารณสุข สภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ ดังนี้ “มาตรา ๘๖ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม ทั้งถึงมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยมาใช้ในการให้บริการ พัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข” และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้ เป็นดังนี้ “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มการส่งเสริมการนำแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย เช่น แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก รวมไปถึงการรักษาด้วยวิธีอื่นเช่น การนวดแผนไทย มาใช้ในการให้บริการ และการส่งเสริมให้เอกชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุขด้วย”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๖ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม ทัวถึงมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาวิทยาศาสตร์แพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยมาใช้ในการให้บริการพัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มการส่งเสริมการนำแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย เช่น แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก รวมไปถึงการรักษาด้วยวิธีอื่น เช่น การนวดแผนไทย มาใช้ในการให้บริการ และการส่งเสริมให้เอกชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุขด้วย”

มาตรา ๘๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๘๗ รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระและขั้นตอนที่ไม่จำเป็นทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม จัดให้มีการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายที่เสนอ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบในการตรากฎหมายและกฎ

รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวดเร็ว และเป็นธรรม ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้เกิดการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยบุคคลอื่น

รัฐต้องจัดระบบงานของรัฐและกระบวนการยุติธรรมให้อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง เท่าเทียมกัน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความรู้ทางกฎหมายและการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จัดให้มีกลไกการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๑ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยในเรื่องการจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายมิได้นำมากำหนดไว้ เนื่องจากมีการตรากฎหมายในเรื่องนี้แล้ว

- กำหนดให้การพัฒนากฎหมายต้องเป็นไปเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม หรือต้องไม่สร้างภาระและขั้นตอนที่ไม่จำเป็นต่อการประกอบการ และต้องจัดให้มีการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายที่เสนอเพิ่มขึ้นด้วย

- นำหลักการตามมาตรา ๓๕ (๖) ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ มาบัญญัติไว้ในมาตรานี้ด้วย
เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๑ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้ในวรรคนี้

เจตนารมณ์วรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๑ (๑) และ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มเรื่องการส่งเสริมการให้ความรู้ทางกฎหมาย และการจัดกลไกการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๘๗ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๘๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๘๘ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แม้จะนำมารวมกำหนดไว้ร่วมกับแนวนโยบายพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ แต่หลักการของแนวปรัชญาดังกล่าวยังคงหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตโดยรวมมิได้จำกัดเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๔ (๑) (๒) และ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- นำหลักการในมาตรา ๓๕ (๖) ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ มาบัญญัติไว้ในมาตรานี้ด้วย เจตนารมณ์วรรคสี่ คือ

- เป็นหลักการที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเน้นย้ำให้รัฐเห็นความสำคัญเกี่ยวกับนโยบายด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของวรรคหนึ่งจากเดิม “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แม้จะนำมารวมกำหนดไว้ร่วมกับแนวนโยบายพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ แต่หลักการของแนวปรัชญาดังกล่าวยังคงหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตโดยรวมมิได้จำกัดเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น” เป็นดังนี้ “คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แม้จะนำมารวมกำหนดไว้ร่วมกับแนวนโยบายพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ โดยหลักการของแนวปรัชญาดังกล่าวยังคงหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตโดยรวมมิได้จำกัดเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงร่างมาตรา ๘๘ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แม้จะนำมารวมกำหนดไว้ร่วมกับแนวนโยบายพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ โดยหลักการของแนวปรัชญาดังกล่าว ยังคงหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตโดยรวมมิได้จำกัดเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๔ (๑) (๒) และ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- นำหลักการในมาตรา ๓๕ (๖) ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ มาบัญญัติไว้ในมาตรานี้ด้วย
เจตนารมณ์วรรคสี่ คือ

- เป็นหลักการที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเน้นย้ำให้รัฐเห็นความสำคัญเกี่ยวกับนโยบายด้านการท่องเที่ยว”

มาตรา ๘๙

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๘๙ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงิน การคลัง และงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษา วินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลังเพื่อ สังคม มีระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคทาง เพศและความเสมอภาคด้านอื่น มีกลไกป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างความนิยมทางการเมือง ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว และมีกลไก ตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง รัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดว่าด้วยแนวนโยบายด้านการเงินการคลัง การภาษีอากร และการงบประมาณภาครัฐ โดยนำหลักการตามมาตรา ๓๕ (๗) และ (๘) ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ มาประกอบการพิจารณา

- คำว่า “...จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศ” เป็นหลักการที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้กระบวนการการจัดสรรงบประมาณต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาคทางเพศด้วย กรณีหากมีการ จัดสรรงบประมาณที่ไม่เหมาะสม ให้แก่เพศใดเพศหนึ่ง หลักการในเรื่องนี้จะเข้ามาเป็นกลไกในการพิจารณา ให้เกิดความเสมอภาค

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๘๙ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๙๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๐ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานและแรงงานสูงวัยมีงานทำที่เหมาะสม คู่ครอง แรงงานเด็ก สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ แรงงานซึ่งเป็นผู้ป่วยด้วยโรคต่างๆ และแรงงานที่มีปัญหาอื่นทำนองเดียวกัน จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งต้องให้ผู้ทำงานได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๘๔ (๗) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ความในมาตรา ๘๔ (๗) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่มีประเด็นเรื่องการส่งเสริมให้แรงงานสูงวัยมีงานทำที่เหมาะสม จึงเสนอให้เพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ดังนี้ “เพิ่มเรื่องแรงงานสูงวัยให้มีความเหมาะสมกับวัย มิใช่สงเคราะห์ผู้สูงอายุแต่เพียงอย่างเดียว”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงร่างมาตรา ๙๐ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๘๔ (๗) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- เพิ่มเรื่องแรงงานสูงวัยให้มีความเหมาะสมกับวัย มิใช่สงเคราะห์ผู้สูงอายุแต่เพียงอย่างเดียว”

มาตรา ๙๑

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๑ รัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

รัฐต้องจัดให้มีสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และต้องมีให้สาธารณสุขขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในการผูกขาดของเอกชน อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือทำให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร หรือปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงของประชาชน”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๔ (๑๐) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มข้อความ “ทำให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร หรือปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงของประชาชน” เป็นหลักการใหม่เพื่อคุ้มครองประชาชน

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๙๑ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๙๒

มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๒ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐ ประชาชน และชุมชน ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และต้องบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม และควบคุมกำจัดภาวะมลพิษโดยมีมาตรการที่มีประสิทธิผล จัดหาเครื่องมือและกลไกต่างๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองประชาชนในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

รัฐต้องจัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยให้สอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

รัฐต้องจัดให้มีการผังเมือง การพัฒนาเมืองและชนบทในลักษณะบูรณาการ จัดระบบการใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั้งประเทศโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการใช้การผังเมืองเป็นแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน จัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรบริหารท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และกำหนดหลักการให้รัฐมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านนี้ที่สำคัญหลายประการ

- รัฐมีหน้าที่บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ร่วมกันของคนในชาติอันเป็นประโยชน์สูงสุด ด้วยหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตามปรัชญาของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

- รัฐควรมีการดำเนินมาตรการในเชิงรุกและการจัดหาเครื่องมือ กลไก สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอต่อการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

- รัฐต้องตัดสินใจในเชิงนโยบายและโครงการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างโปร่งใสมีธรรมาภิบาล ยึดวาทะความเสียหายอย่างเสมอภาค เท่าเทียม รวดเร็ว และเป็นธรรม

- การบริหารจัดการและดำเนินการตามแนวนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิต่างๆ ของประชาชน

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๕ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักการให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

เจตนารมณ์วรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ต้องเป็นไปอย่างมีระบบ ยั่งยืน และสอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม

เจตนารมณ์วรรคสี่ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๕ (๑) (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักเรื่องการพัฒนาเมืองและชนบทให้มีลักษณะที่ต้องบูรณาการกัน และการใช้การผังเมืองเป็นแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

เจตนารมณ์วรรคห้า คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้เพิ่มเติมเจตนารมณ์ของวรรคห้าเพื่อเป็นการขยายความ ดังนี้ “เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

ประธานกรรมการได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองของมาตรา ๙๒ เป็นดังนี้ “รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม และควบคุมกำจัดภาวะมลพิษโดยมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ จัดหาเครื่องมือและกลไกต่างๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองให้ประชาชนในทศวรรษดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” เพื่อกระชับถ้อยคำของความในวรรคนี้

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๒ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐ ประชาชน และชุมชน ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และต้องบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม และควบคุมกำจัดภาวะมลพิษโดยมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ จัดหาเครื่องมือและกลไกต่างๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองให้ประชาชนในทศวรรษดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

รัฐต้องจัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยให้สอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

รัฐต้องจัดให้มีการผังเมือง การพัฒนาเมืองและชนบทในลักษณะบูรณาการ จัดระบบการใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั้งประเทศโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการใช้การผังเมืองเป็นแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน จัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรบริหารท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“เจตนารมณ์วรรคหนึ่ง คือ

- ปรับปรุงหลักการตามมาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และกำหนดหลักการให้รัฐมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านนี้ที่สำคัญหลายประการ

- รัฐมีหน้าที่บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ร่วมกันของคนในชาติอันเป็นประโยชน์สูงสุด ด้วยหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตามปรัชญาของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

- รัฐควรมีการดำเนินมาตรการในเชิงรุกและการจัดหาเครื่องมือ กลไก สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอต่อการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

- รัฐต้องตัดสินใจในเชิงนโยบายและโครงการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างโปร่งใสมีธรรมาภิบาล เยียวยาความเสียหายอย่างเสมอภาค เท่าเทียม รวดเร็ว และเป็นธรรม

- การบริหารจัดการและดำเนินการตามแนวนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิต่างๆ ของประชาชน

เจตนารมณ์วรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๕ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักการให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

เจตนารมณ์วรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ต้องเป็นไปอย่างมีระบบ ยั่งยืน และสอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม

เจตนารมณ์วรรคสี่ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๘๕ (๑) (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักเรื่องการพัฒนาเมืองและชนบทให้มีลักษณะที่ต้องบูรณาการกัน และการใช้การผังเมืองเป็นแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

เจตนารมณ์วรรคห้า คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

มาตรา ๘๓ รัฐต้องสร้าง ความมั่นคงทางพลังงาน กำกับดูแลให้มีการประกอบ การและการใช้

ประโยชน์จากพลังงานและพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงาน

จากพลังงานทดแทน และส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

หมุนเวียนให้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่ายด้วย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยนำบทบัญญัติบางส่วนมาจากมาตรา ๘๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดแนวนโยบายด้านพลังงานในการกำกับดูแลการประกอบ การใช้ประโยชน์ การผลิต การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่าย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ดังนี้ “เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยนำบทบัญญัติบางส่วนมาจากมาตรา ๘๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดแนวนโยบายด้านพลังงานในการกำกับดูแลการประกอบ การใช้ประโยชน์ การผลิต การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่าย”

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้เพิ่มเติมคำว่า “และอย่างเป็นธรรม” หลังคำว่า “สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนให้เต็มศักยภาพ” เพื่อให้การสนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนประเภทต่าง ๆ เป็นไปอย่างเป็นธรรมด้วย

- ประเด็นเรื่องความเป็นธรรมนั้นปรากฏความอยู่แล้วในส่วนต้นของมาตรานี้

- เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่ามีวิสัยทัศน์ในการดำเนินการ และนโยบายนั้นก็จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ดังนี้ “เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยนำบทบัญญัติบางส่วนมาจากมาตรา ๘๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดแนวนโยบายด้านพลังงานที่ยั่งยืนและต่อเนื่องในการกำกับดูแลการประกอบ การใช้ประโยชน์ การผลิต การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่าย”

ประธานกรรมการได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรานี้เพื่อให้มีการสนับสนุนพลังงานหมุนเวียนทุกประเภท ดังนี้ “มาตรา ๘๓ รัฐต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงาน กำกับดูแลให้มีการประกอบและการใช้ประโยชน์จากพลังงานและพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนทุกประเภทให้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และ

การใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงานเพื่อใช้เอง และเพื่อจำหน่ายด้วย”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๓ รัฐต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงาน กำกับดูแลให้มีการประกอบการและการใช้ประโยชน์จากพลังงานและพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนทุกประเภทให้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่ายด้วย”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยนำบทบัญญัติบางส่วนมาจากมาตรา ๘๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดแนวนโยบายด้านพลังงานในการกำกับดูแลการประกอบการ การใช้ประโยชน์ การผลิต การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่าย

มติของสภา

มาตรา ๘๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๘๔ รัฐต้องส่งเสริมวัฒนธรรมและศิลปะให้เป็นรากฐานเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น บริหารจัดการวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม และเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ โดยต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรบริหารท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและศิลปะ และหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการในเรื่องนี้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๙๔ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๙๕**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๙๕ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน และต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในทุกๆระดับ รวมทั้งจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการกีฬาที่เป็นระบบ ทันสมัย และมีมาตรฐาน อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเน้นความสำคัญด้านการกีฬา และหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการในเรื่องนี้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๙๕ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

หมวด ๓ รัฐสภา**ไม่มีการแก้ไข****“หมวด ๓ รัฐสภา”****สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)****ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)****มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงหมวด ๓ รัฐสภา โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป**ไม่มีการแก้ไข****“ส่วนที่ ๑ บททั่วไป”****สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)****ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)****มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๖

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๖ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
พลเมืองจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบับทีกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๙๖ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุป
เจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบับทีกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๙๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๗ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา
ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติ
หน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน ในกรณีที่ไม่มีทั้งประธานสภา
ผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา หรือทั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา
ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานวุฒิสภาทำหน้าที่
ประธานรัฐสภาแทน ตามลำดับ

ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณี
ประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
รองประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และตามที่ประธานรัฐสภา
มอบหมาย”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบับทีกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๘๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มหลักการในวรรคสองเพื่อ
รองรับกรณีที่ประธานวุฒิสภาในฐานะรองประธานรัฐสภาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภาได้ ก็
ให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ตามลำดับ ทั้งนี้ รอง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง และคนที่สอง ต้องทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทนก่อน ในกรณีที่ไม่มีรองประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงให้รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง และคนที่สองทำหน้าที่แทน ตามลำดับ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๙๗ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๙๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๘ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือถือเสมือนว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
- โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติ จึงนำ “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” ขึ้นก่อน “ร่างพระราชบัญญัติ” อันเป็นการจัดเรียงตามลำดับศักดิ์กฎหมาย ทั้งนี้ ยกเว้นส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะบัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกระบวนการหลักขึ้นก่อน

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้เสนอให้เพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ดังนี้ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของผู้แทนปวงชนย่อมเป็น “กฎหมาย” ในความหมายของรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ตามหลักในมาตรา ๓๓” เพื่อเป็นขยายความให้ชัดเจนขึ้นว่าหากไม่ใช่กฎหมายที่ผู้แทนปวงชนตราขึ้นจะไม่สามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ ซึ่งเป็นไปตามตามหลักกฎหมายมหาชนที่ว่า ปวงชนหรือผู้แทนปวงชนเท่านั้นที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

- (๑) คงร่างมาตรา ๙๘ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติ จึงนำ “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” ขึ้นก่อน “ร่างพระราชบัญญัติ” อันเป็นการจัดเรียงตามลำดับศักดิ์กฎหมาย ทั้งนี้ ยกเว้นส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะบัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกระบวนการหลักขึ้นก่อน

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของผู้แทนปวงชนย่อมเป็น “กฎหมาย” ในความหมายของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ตามหลักในมาตรา ๓๓”

มาตรา ๙๙

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) หรือ (๑๐) หรือมาตรา ๑๒๘ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๙๙ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้คงสรุปเจตนารมณ์ตามที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๐๐**มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดกระทำการหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพได้

มติของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ ว่าด้วยการถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา กรณีมีการกระทำหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ โดยสมาชิกของแต่ละสภา โดยเทียบเคียงหลักการจากมาตรา ๙๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔

- กรณีมีการกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรงกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจถอดถอน โดยได้บัญญัติไว้ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติเพื่อให้มีอำนาจถอดถอนเชื่อมโยงกับมาตรานี้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา โฆษกอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า เหตุที่มีการกำหนดเจตนารมณ์ของมาตรานี้ว่า “กรณีมีการกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรงกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจถอดถอน โดยได้บัญญัติไว้ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติเพื่อให้มีอำนาจถอดถอนเชื่อมโยงกับมาตรานี้” เนื่องจากต้องการให้เห็นว่าหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรงจะเป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาแห่งชาติ

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า หากต้องการให้เห็นความเชื่อมโยงของความในมาตรานี้กับกรณีมีการกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรง ก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้เพื่อให้เห็นกระบวนการของการถอดถอนหรือตัดสิทธิทางการเมือง ทั้งกรณีที่มีการกระทำหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ และกรณีที่มีการกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรง และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้เป็นดังนี้

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ ว่าด้วยการถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา กรณีมีการกระทำหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ โดยสมาชิกของแต่ละสภา โดยเทียบเคียงหลักการจากมาตรา ๙๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นเรื่องการริเริ่มโดยสมาชิกสภาเอง

- กรณีมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมและสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติส่งเรื่องมาตามมาตรา ๗๔ วรรคสอง แต่ละสภาก็อาจจะลงมติให้สมาชิกดังกล่าวพ้นจากสมาชิกภาพก็ได้ แต่ถ้าเป็นกรณีกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรง สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งนำไปให้ประชาชนลงมติถอดถอนหรือตัดสิทธิทางการเมือง”

กรรมวิธีการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้ปรับปรุงถ้อยคำของความในวรรคหนึ่งของมาตรานี้ให้มีความเหมาะสม

ประธานกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของมาตรานี้ เป็นดังนี้ “ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดกระทำการหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพได้”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดกระทำการหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพได้

มติของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“๓. เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ ว่าด้วยการถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา กรณีมีการกระทำหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ โดยสมาชิกของแต่ละสภา โดยเทียบเคียงหลักการจากมาตรา ๗๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นเรื่องการริเริ่มโดยสมาชิกสภาเอง

- กรณีมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมและสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติส่งเรื่องมาตามมาตรา ๗๔ วรรคสอง แต่ละสภาก็อาจจะลงมติให้สมาชิกดังกล่าวพ้นจากสมาชิกภาพก็ได้ แต่ถ้าเป็นกรณีกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรง สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งนำไปให้ประชาชนลงมติถอดถอนหรือตัดสิทธิทางการเมือง”

มาตรา ๑๐๑**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๐๑ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่ง เพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกมาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๙๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงร่างมาตรา ๑๐๑ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

มาตรา ๑๐๒**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญนี้บัญญัติให้ดำเนินการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือกฎ หรือดำเนินการใดเพื่อให้การเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แต่ผู้มีหน้าที่เสนอหรือผู้มีหน้าที่พิจารณากฎหมายหรือกฎหรือกระทำการดังกล่าวไม่ดำเนินการหรือไม่กระทำการภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด หรือภายในเวลาอันสมควรในกรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดเวลาไว้ ทำให้การปฏิบัติการตามรัฐธรรมนูญนี้ไม่บังเกิดผล ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่เสนอหรือผู้มีหน้าที่พิจารณากฎหมายหรือกฎหรือมีหน้าที่กระทำการนั้น ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้น ผู้เสียหายย่อมฟ้องรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเป็นบทบังคับให้มีการเสนอหรือการพิจารณากฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญนี้บัญญัติไว้ ให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างแท้จริง เช่น การดำเนินการตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม

- กำหนดให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายกรณีไม่ดำเนินการตรากฎหมายหรือกฎในมาตรานี้ คำว่า “รัฐ” หมายถึง องค์กรผู้ทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตย เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

- ผู้มีหน้าที่เสนอกฎหมายตามความในมาตรานี้ หมายถึง ผู้ที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ต้องมีหน้าที่เสนอหรือพิจารณากฎหมาย เช่น คณะรัฐมนตรี

- การกำหนดคำว่า “ภายในเวลาอันสมควร” เพื่อให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยว่ากรณีใดต้องใช้เวลาในการดำเนินการเท่าใด ซึ่งจำเป็นต้องนำข้อเท็จจริงหรือข้อจำกัดในการดำเนินการมาประกอบการพิจารณาด้วย

- กำหนดให้ฟ้อง “รัฐ” แทนการใช้คำว่า “ฟ้องคดีให้ผู้นั้น” รับผิดชอบ เพราะสมาชิกรัฐสภาไม่มีหน้าที่ต่อปัจเจกบุคคลแต่มีหน้าที่ต่อปวงชน ซึ่งแตกต่างกับการทำหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ต่อปัจเจกบุคคล เมื่อไม่กระทำการตามหน้าที่จึงอาจถูกฟ้องร้องได้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้จากเดิม “เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเป็นบทบังคับให้มีการเสนอหรือการพิจารณากฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญนี้บัญญัติไว้ ให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างแท้จริง เช่น การดำเนินการตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม” เป็นดังนี้ “เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเป็นบทบังคับให้มีการเสนอหรือการพิจารณากฎหมายหรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญนี้บัญญัติไว้ ให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างแท้จริง เช่น การดำเนินการตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม” และจากเดิม “กำหนดให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายกรณีไม่ดำเนินการตรากฎหมายหรือกฎในมาตรานี้ คำว่า “รัฐ” หมายถึง องค์กรผู้ทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตย เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด” เป็นดังนี้ “กำหนดให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายกรณีไม่ดำเนินการตรากฎหมายหรือกฎหรือกระทำการอื่นในมาตรานี้ คำว่า “รัฐ” หมายถึง องค์กรผู้ทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตย เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด” และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมเจตนารมณ์ของมาตรานี้ จากเดิม “ผู้มีหน้าที่เสนอกฎหมายตามความในมาตรานี้ หมายถึง ผู้ที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ต้องมีหน้าที่เสนอหรือพิจารณากฎหมาย เช่น คณะรัฐมนตรี” เป็นดังนี้ “ผู้มีหน้าที่” หมายถึง ผู้ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้มีหน้าที่ดังกล่าว เช่น การเสนอกฎหมาย หมายถึง คณะรัฐมนตรี ส่วนผู้มีอำนาจพิจารณา หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แต่ไม่หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งช่วยงานของบุคคลดังกล่าว เช่น กรรมการกฤษฎีกา หรือเจ้าหน้าที่ของสภา”

กรรมวิธีการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- หากยังไม่เกิดความเสียหายก็ไม่สามารถฟ้องร้องได้ใช่หรือไม่ และหากมีการฟ้องร้องจะต้องฟ้องร้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนหรือไม่

- คำว่า “ผู้เสียหาย” ตามความในมาตรานี้มีความหมายกว้างเพียงใด

- ความในมาตรานี้คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องดำเนินการผลักดันกฎหมายจนกฎหมายมีประกาศใช้หรือไม่

- หากกรรมการกฤษฎีกาไม่มีหน้าที่ตามความในมาตรานี้ อาจเกิดกรณีการร่างกฎหมายไปค้างพิจารณาอยู่ในชั้นการพิจารณาของกรรมการกฤษฎีกา ทำให้ไม่สามารถออกกฎหมายได้ทันภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนด

- ระยะเวลาในการออกกฎหมายตามความในมาตรานี้รวมระยะเวลาในการพิจารณาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า คำว่า “ผู้เสียหาย” ตามความในมาตรานี้ หมายความรวมถึงบุคคลที่รอการประกาศใช้กฎหมายนั้น ๆ และการไม่ประกาศใช้กฎหมายอาจทำให้บุคคลนั้นเกิดความเสียหาย โดยบุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องร้องเป็นคดีปกครองให้รัฐรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้ และกล่าวว่าในเจตนารมณ์ของมาตรานี้ควรมีการกำหนดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดมีการเร่งรัดในการดำเนินการออกกฎหมายแล้วให้พ้นจากความรับผิดตามความในมาตรานี้ ในส่วนของการประกาศใช้กฎหมายนั้นเป็นเรื่องของพระราชอำนาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับบังคับของความในมาตรานี้ ในประเด็นของกรรมการกฤษฎีกานั้นเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล จึงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาลจึงไม่อาจเกิดกรณีที่มีการค้างการพิจารณากฎหมายในชั้นกฤษฎีกาได้ และผู้ที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามความในมาตรานี้คือฝ่ายรัฐบาลซึ่งมีคะแนนเสียงสูงสุดในสภาผู้แทนราษฎร โดยความในมาตรานี้ไม่มีผลบังคับกับข้าราชการประจำแต่ข้าราชการประจำดังกล่าวอาจถูกดำเนินการทางวินัยได้ และโดยส่วนตัวเห็นว่าระยะเวลาในการดำเนินการออกกฎหมายนั้นไม่นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ และได้เสนอให้เพิ่มเติมเจตนารมณ์ จากเดิม “ผู้มีหน้าที่” หมายถึง ผู้ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้มีหน้าที่ดังกล่าว เช่น การเสนอกฎหมาย หมายถึง คณะรัฐมนตรี ส่วนผู้มีอำนาจพิจารณา หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แต่ไม่หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งช่วยงานของบุคคลดังกล่าว เช่น กรรมการกฤษฎีกา หรือเจ้าหน้าที่ของสภา” เป็นดังนี้ “ผู้มีหน้าที่” หมายถึง ผู้ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้มีหน้าที่ดังกล่าว เช่น การเสนอกฎหมาย หมายถึง คณะรัฐมนตรี ส่วนผู้มีอำนาจพิจารณา หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แต่ไม่หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งช่วยงานของบุคคลดังกล่าว เช่น กรรมการกฤษฎีกา หรือเจ้าหน้าที่ของสภา สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้ทำหน้าที่เสนอและผลักดันให้มีการพิจารณาร่างกฎหมายอย่างจริงจัง ย่อมไม่ต้องรับผิดตามมาตรานี้ แต่เมื่อได้ทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว ก็เป็นพระราชอำนาจ โดยมาตรานี้ไม่อาจใช้บังคับได้”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงร่างมาตรา ๑๐๒ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ เป็นดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อเป็นบทบังคับให้มีการเสนอหรือการพิจารณากฎหมายหรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างแท้จริง เช่น การดำเนินการตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม

- กำหนดให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายกรณีไม่ดำเนินการตามกฎหมายหรือกฎหมายหรือกระทำการอื่นในมาตรานี้ คำว่า “รัฐ” หมายถึง องค์กรผู้ทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตย เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

- “ผู้มีหน้าที่” หมายถึง ผู้ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้มีหน้าที่ดังกล่าว เช่น การเสนอกฎหมาย หมายถึง คณะรัฐมนตรี ส่วนผู้มีอำนาจพิจารณา หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แต่ไม่หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งช่วยงานของบุคคลดังกล่าว เช่น กรรมการกฤษฎีกา หรือเจ้าหน้าที่ของสภา สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้ทำหน้าที่เสนอและผลักดันให้มีการพิจารณาร่างกฎหมายอย่างจริงจัง ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรานี้ แต่เมื่อได้ทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว ก็เป็นพระราชอำนาจ โดยมาตรานี้ไม่อาจใช้บังคับได้

- การกำหนดคำว่า “ภายในเวลาอันสมควร” เพื่อให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยว่ากรณีใดต้องใช้เวลาในการดำเนินการเท่าใด ซึ่งจำเป็นต้องนำข้อเท็จจริงหรือข้อจำกัดในการดำเนินการมาประกอบการพิจารณาด้วย

- กำหนดให้ฟ้อง “รัฐ” แทนการใช้คำว่า “ฟ้องคดีให้ผู้นั้น” รับผิดชอบ เพราะสมาชิกรัฐสภาไม่มีหน้าที่ต่อปัจเจกบุคคลแต่มีหน้าที่ต่อปวงชน ซึ่งแตกต่างกับการทำหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ต่อปัจเจกบุคคล เมื่อไม่กระทำการตามหน้าที่จึงอาจถูกฟ้องร้องได้”

ส่วนที่ ๓ สภาผู้แทนราษฎร

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๓

สภาผู้แทนราษฎร”

สรุปเจตนารมณ์ (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่าง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๓**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๐๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสี่ร้อยห้าสิบคนแต่ไม่เกินสี่ร้อยเจ็ดสิบคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสองร้อยห้าสิบคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนไม่น้อยกว่าสองร้อยคนแต่ไม่เกินสองร้อยยี่สิบคน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้ลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละแบบแยกกันโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีอื่น

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนผสมระหว่างแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ในกรณีที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ทำให้การเลือกตั้งทั่วไปครั้งใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ถึงสี่ร้อยห้าสิบคน ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบของจำนวนสี่ร้อยห้าสิบคน ให้ถือว่าสมาชิกจำนวนนั้นประกอบเป็นสภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุการณ์ดังกล่าว และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้มาในภายหลังนี้ อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภา

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด อันทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และยังไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่มีเหตุใด ๆ ทำให้ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อไม่ถึงสองร้อยคน ให้สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- การกำหนดจำนวนสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยต้องเผื่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ สำหรับการคำนวณในระบบสัดส่วนผสมที่อาจเกิดกรณีมีส่วนเกิน (overhang) ตามหลักเกณฑ์การคำนวณที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๙ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังคงกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนมากกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชน

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้เพิ่มคำว่า “แต่ละแบบแยกกัน” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตกับบัญชีรายชื่อจะต้องแยกออกเป็นคนละใบ

- กำหนดให้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการลงคะแนนเลือกตั้งแต่กรณีที่ไม่สามารถใช้วิธีการเลือกตั้งโดยวิธีการดังกล่าวได้ หรือกรณีที่พื้นที่ใดยังไม่สามารถเลือกตั้งโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ จึงได้บัญญัติเพิ่มความในตอนท้ายว่า “หรือวิธีอื่น”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- ระบุชื่อระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ชัดเจนว่า เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนผสมระหว่างแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ (Mixed Member Proportional) เพื่อสื่อให้เห็นความแตกต่างของระบบการคำนวณคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ ที่ต่างจากระบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๓ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้ปรับจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกอบกันเป็นสภาผู้แทนราษฎร จากเดิมร้อยละ ๙๕ เป็นร้อยละ ๙๐ เพื่อให้ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไป สามารถเปิดสภาผู้แทนราษฎรได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

เจตนารมณ์ของวรรคห้า คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคหก คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ

ที่ประชุมเห็นควรให้มีการยกตัวอย่างของคำว่า “หรือวิธีอื่น” เช่น การใช้บัตรเลือกตั้ง ไว้ในสรุปเจตนารมณ์ของวรรคสองในร่างมาตรา ๑๐๓

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๐๓ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๐๓ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- การกำหนดจำนวนสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยต้องเผื่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ สำหรับการคำนวณในระบบสัดส่วนผสมที่อาจเกิดกรณีมีส่วนเกิน (overhang) ตามหลักเกณฑ์การคำนวณที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๙ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังคงกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนมากกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชน”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้เพิ่มคำว่า “แต่ละแบบแยกกัน” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตกับบัญชีรายชื่อจะต้องแยกออกเป็นคนละใบ

- กำหนดให้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการลงคะแนนเลือกตั้ง-แต่กรณีที่ไม่สามารถใช่วิธีการเลือกตั้งโดยวิธีการดังกล่าวได้ หรือกรณีที่พื้นที่ใดยังไม่สามารถเลือกตั้งโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ จึงได้บัญญัติเพิ่มความในตอนท้ายว่า “หรือวิธีอื่น” เช่น การใช้บัตรเลือกตั้ง”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

“- ระบุชื่อระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ชัดเจนว่า เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนผสมระหว่างแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ (Mixed Member Proportional) เพื่อสื่อให้เห็นความแตกต่างของระบบการคำนวณคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ ที่ต่างจากระบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๓ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้ปรับจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกอบกันเป็นสภาผู้แทนราษฎร จากเดิมร้อยละ ๙๕ เป็นร้อยละ ๙๐ เพื่อให้ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป สามารถเปิดสภาผู้แทนราษฎรได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น”

เจตนารมณ์ของวรรคห้า คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคหก คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

มาตรา ๑๐๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๐๔ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน”

การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณโดยการนำจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองร้อยห้าสิบคน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีให้นำจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนที่คำนวณได้ตามวรรคสอง มาเฉลี่ยจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้น จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสอง ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรเกิน

เกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตามวรรคสามแล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสองร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามมากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสองร้อยห้าสิบคน

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินหนึ่งคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ในจังหวัดนั้น โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน และในกรณีที่จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยแก้ไขจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวรรคสองและวรรคสี่ ให้สอดคล้องกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ และตัดความวรรคหกของมาตรา ๙๔ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เรื่องการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งและการส่งผลคะแนนไปรวมที่เขตเลือกตั้งออก เนื่องจากรัฐธรรมนูญนี้แยกผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งกับผู้ควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งออกจากกัน จากเดิมที่ กกต. เป็นผู้มีหน้าที่ทั้งสองดังกล่าว เป็นกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗๑ เป็นผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ส่วน กกต. ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบ ทั้งนี้ การนับคะแนนให้ดำเนินการที่เขตเลือกตั้งโดยเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคห้า คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ

ที่ประชุมเห็นควรระบุให้ชัดเจนว่า ร่างมาตรา ๑๐๕ เป็นการนำเอาหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๔ ในเรื่องการแก้ไขการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเป็นเขตเดียวคนเดียว

มติของคณะกรรมการธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการธิการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๐๕ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๐๕ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๔ โดยแก้ไขจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวรรคสองและวรรคสี่ ให้สอดคล้องกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ และตัดความวรรคหกของมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เรื่องการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งและการส่งผลคะแนนไปรวมที่เขตเลือกตั้งออก เนื่องจากรัฐธรรมนูญนี้ แยกผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งกับผู้ควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งออกจากกัน จากเดิมที่ กกต. เป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองดังกล่าว เป็นกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗๑ เป็นผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ส่วน กกต. ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบ ทั้งนี้ การนับคะแนนให้ดำเนินการที่เขตเลือกตั้งโดยเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสี่ คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคห้า คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๔ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

มาตรา ๑๐๕

มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๐๕ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และอาจระบุด้วยว่าต้องการให้ผู้ใดที่มีชื่อในบัญชีนั้นหนึ่งคนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดได้คะแนนเป็นสัดส่วนที่ทำให้ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการจัดสรรให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นเป็นจำนวนตามสัดส่วนนั้น โดยให้ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประชาชนเลือกซึ่งได้รับคะแนนมากที่สุดเรียงไปตามลำดับ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้มีการเรียงลำดับแล้วของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้น”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้กลุ่มการเมืองสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้เช่นเดียวกับพรรคการเมือง และให้ผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิในการจัดลำดับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น (open list) โดยในการออกเสียง ให้มีสิทธิระบุว่าต้องการให้ผู้ใดที่มีชื่อในบัญชีนั้นหนึ่งคนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในขั้นการนับคะแนน หากผู้มีรายชื่อในบัญชีรายชื่อใดได้รับคะแนนการจัดลำดับดังกล่าว จะมีผลให้ผู้นั้นได้เลื่อนลำดับที่ขึ้นบัญชี

- หลักการดังกล่าว เพิ่มอำนาจให้ประชาชนโดยตรงในการจัดลำดับผู้สมัคร แทนที่จะเป็นเรื่องที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองดำเนินการเองเท่านั้น อันเป็นช่องทางหนึ่งในการแก้ปัญหาเรื่องนายทุนพรรค และเป็นการแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- การนับคะแนนการจัดลำดับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น (open list) จะนับเฉพาะบัตรเลือกตั้งที่มีการลงคะแนนจัดลำดับบัญชีรายชื่อเท่านั้น โดยให้ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประชาชนเลือกซึ่งได้รับคะแนนมากที่สุดเรียงไปตามลำดับ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งตามด้วยชื่อในบัญชีตามการจัดลำดับของพรรคการเมืองซึ่งไม่ได้รับคะแนนจากการจัดลำดับ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ที่ประชุมเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๕ โดยเพิ่มความในตอนท้ายของวรรคสองของร่างมาตรา ๑๐๕ เพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยให้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในเรื่องการจัดลำดับ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ (open list)

ที่ประชุมเห็นควรให้เพิ่มเติมในสรุปเจตนารมณ์ในกรณีที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ลงคะแนนในการจัดลำดับ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ มิให้ถือว่าบัตรลงคะแนนดังกล่าวเป็นบัตรเสีย โดยให้ถือว่าเป็นการสละสิทธิในการจัดลำดับ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

มติของคณะกรรมการมติ

ที่ประชุมคณะกรรมการมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๐๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๕ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และอาจระบุด้วยว่าต้องการให้ผู้ใดที่มีชื่อในบัญชีนั้นหนึ่งคนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดได้คะแนนเป็นสัดส่วนที่ทำให้ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการจัดสรรให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นเป็นจำนวนตามสัดส่วนนั้น โดยให้ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประชาชนเลือกซึ่งได้รับคะแนนมากที่สุดเรียงไปตามลำดับ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้มีการเรียงลำดับแล้วของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้น ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๐๕ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้กลุ่มการเมืองสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้เช่นเดียวกับพรรคการเมือง และให้ผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิในการจัดลำดับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น (open list) โดยในการออกเสียง ให้มีสิทธิระบุว่าต้องการให้ผู้ใดที่มีชื่อในบัญชีนั้นหนึ่งคนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้รับระบุว่าต้องการให้ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย แต่ถือว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งสละสิทธิการจัดลำดับ”

“- หลักการดังกล่าว เพิ่มอำนาจให้ประชาชนโดยตรงในการจัดลำดับผู้สมัคร แทนที่จะเป็นเรื่องที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองดำเนินการเองเท่านั้น อันเป็นช่องทางหนึ่งในการแก้ปัญหาเรื่องนายทุนพรรค และเป็นการแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- การนับคะแนนการจัดลำดับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองจัดทำขึ้น (open list) จะนับเฉพาะบัตรเลือกตั้งที่มีการลงคะแนนจัดลำดับบัญชีรายชื่อเท่านั้น โดยให้ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประชาชนเลือกซึ่งได้รับคะแนนมากที่สุดเรียงไปตามลำดับ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ตามด้วยชื่อในบัญชีตามการจัดลำดับของพรรคการเมืองซึ่งไม่ได้รับคะแนนจากการจัดลำดับ”

มาตรา ๑๐๖**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๐๖ การกำหนดเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้จัดแบ่งพื้นที่ประเทศออกเป็นภูมิภาค และให้แต่ละภาคเป็นเขตเลือกตั้ง

การจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาค ในแต่ละภาคต้องจัดให้พื้นที่ของจังหวัดทั้งจังหวัดอยู่ในภาคเดียวกัน จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันอยู่ในภาคเดียวกัน และในทุกภาคต้องมีจำนวนราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง โดยไม่จำเป็นต้องมีจำนวนใกล้เคียงกัน

การจัดทำบัญชีรายชื่อ จำนวนรายชื่อที่ต้องมีในแต่ละบัญชี การยื่นบัญชีรายชื่อ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยเปลี่ยนเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจากเขตประเทศตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เป็นเขตภาค มีทั้งหมด ๖ ภาค เป็นเขตเลือกตั้ง

- การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่หรือภูมิภาคนั้น ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่ และจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบสัดส่วนในจำนวนที่ใกล้เคียงกับเปอร์เซ็นต์ที่ประชาชนเลือก อีกทั้งยังเป็นการสร้างความปรองดองในเชิงโครงสร้าง

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- กำหนดหลักเกณฑ์การจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาค เพื่อเป็นเขตเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- ตัดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายชื่อ จำนวนรายชื่อที่ต้องมีในแต่ละบัญชี การยื่นบัญชีที่เดิมกำหนดไว้ในมาตรา ๙๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ออก โดยให้ไปกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทน

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ที่ประชุมเห็นควรแก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง จากคำว่า “...โดยเปลี่ยนเขตการเลือกตั้ง... เป็น “...โดยเปลี่ยนเขตเลือกตั้ง...” เพื่อให้สอดคล้องกับถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๐๖ วรรคหนึ่ง

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๐๖ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๐๖ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“ เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยเปลี่ยนเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จากเขตประเทศตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เป็นเขตภาค มีทั้งหมด ๖ ภาค เป็นเขตเลือกตั้ง

- การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่หรือภูมิภาคนั้น ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่ และจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบสัดส่วนในจำนวนที่ใกล้เคียงกับเปอร์เซ็นต์ที่ประชาชนเลือก อีกทั้งยังเป็นการสร้างความปรองดองในเชิงโครงสร้าง”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาค เพื่อเป็นเขตเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง”

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

“ ตัดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายชื่อ จำนวนรายชื่อที่ต้องมีในแต่ละบัญชี การยื่นบัญชีที่เดิมกำหนดไว้ในมาตรา ๙๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ออก โดยให้ไปกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทน”

มาตรา ๑๐๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๐๗ การคิดคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะพึงมีได้ ให้เป็นไปดังนี้

(๑) ให้นำคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อทั้งหมดที่ทุกพรรคการเมืองหรือทุกกลุ่มการเมืองได้รับจากทุกภาค มารวมกันเพื่อคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นจะพึงมีได้ทั่วประเทศ

(๒) ให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเทียบกับจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๑) เพื่อคำนวณให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นทั้งหมดตาม (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๑) มีจำนวนมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งทุกเขตรวมกัน ให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นจนเท่าจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คำนวณได้ตาม (๑)

(๔) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๑) มีจำนวนเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งทุกเขตรวมกัน ให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้ง

(๕) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่คำนวณได้ตาม (๓) รวมกันมากกว่าสองร้อยยี่สิบคน ให้ปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองลงตามสัดส่วนให้รวมกันเป็นสองร้อยยี่สิบคน

การจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม (๓) ให้กับบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในแต่ละภาค ให้คำนวณโดยเฉลี่ยสัดส่วนคะแนนเสียงของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ได้รับในภาคนั้น กับคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศตาม (๑) ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง และการคำนวณโดยวิธีอื่นในกรณีที่มีการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือกรณีอื่น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามระบบการเลือกตั้งแบบผสม

เจตนารมณ์ของ (๑) คือ

- การคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้คำนวณจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้ง คือ ให้ใช้ผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นหลัก โดยหากภายหลังผลการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง ก็จะไม่กระทบกับการคำนวณจำนวนสมาชิกแบบบัญชีรายชื่อที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

เจตนารมณ์ของ (๕) คือ

- เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการกรณีมีส่วนเกิน (overhang) เกินจำนวน ๒๐ คน โดยให้ปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงตามสัดส่วนที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองได้รับ

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ที่ประชุมเห็นว่าร่างมาตรา ๑๐๗ เป็นเรื่องการคำนวณจำนวน ส.ส. ทั้งหมด มิใช่การคำนวณ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเพียงอย่างเดียว ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเจตนารมณ์เพื่อให้หมายความถึงการคำนวณจำนวน ส.ส. ทั้งหมด

ที่ประชุมเห็นควรให้เพิ่มเติมเจตนารมณ์ของ (๕) โดยเพิ่มคำว่า “ไม่ให้เกินจำนวน ๒๐ คน...”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๐๗ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๐๗ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสม”

เจตนารมณ์ของ (๑) คือ

“- การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ให้คำนวณจากสัดส่วนคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองได้รับจากทุกภาครวมทั้งประเทศ โดยหากภายหลังผลการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง ก็จะไม่กระทบกับการคำนวณจำนวนสมาชิกแบบบัญชีรายชื่อที่ได้ดำเนินการไปแล้ว”

เจตนารมณ์ของ (๕) คือ

“- เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการกรณีมีส่วนเกิน (overhang) ไม่ให้เกินจำนวน ๒๐ คน โดยให้ปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงตามสัดส่วนที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองได้รับ”

มาตรา ๑๐๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๐๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรและได้ลงทะเบียนแสดงความจำนงว่าจะออกเสียงลงคะแนน ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการออกเสียงลงคะแนน และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เพิ่มหลักการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรมีหน้าที่ต้องลงทะเบียนแสดงความจำนงว่าจะออกเสียงลงคะแนนก่อน จึงจะเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ

ที่ประชุมเห็นว่า การลงคะแนนเสียงนอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจะต้องดำเนินการลงทะเบียนแจ้งความประสงค์จะออกเสียงลงคะแนน โดยเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในต่างประเทศควรจะใช้วิธีการลงคะแนนเสียงทางไปรษณีย์ โดยที่ประชุมเห็นควรให้เพิ่มคำว่า “(registration)” ไว้ในสรุปเจตนารมณ์ในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๐๘

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการการมีมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๐๘ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๐๘ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๙๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- เพิ่มหลักการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรมีหน้าที่ต้องลงทะเบียน (registration) แสดงความจำนงว่าจะออกเสียงลงคะแนนก่อน จึงจะเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้”

มาตรา ๑๐๙

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๐๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๐๘ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๑๐ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสี่ปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตาม (๓) ด้วย แต่ในกรณีนี้จังหวัดให้หมายรวมถึงจังหวัดที่อยู่ในภาคเดียวกันด้วย

(๕) ได้แสดงสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นเวลาสามปีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งไม่มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี

(๖) มีคุณสมบัติอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยตัดคุณสมบัติเรื่องการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาตามที่กำหนด

เจตนารมณ์ของ (๓) (ค) คือ

- แก่ไคระยะเวลาที่เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง จากไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา เป็นสี่ปีการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการศึกษาระดับปริญญาตรี

เจตนารมณ์ของ (๕) คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดให้บุคคลผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งต้องแสดงถึงความ เป็นพลเมืองที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบก่อนที่จะเข้าสู่การใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็น ตัวอย่างของพลเมืองที่ดีของสังคม

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบ สรุปรเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง รัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๑

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๑๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) ดิถยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๙ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดที่ ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๗) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๘) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขบถด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม
- (๙) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำหรือข้าราชการการเมือง
- (๑๐) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๑) เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงแล้วยังไม่เกินสองปี

(๑๒) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๓) เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๖

(๑๕) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งหรือถูกตัดสิทธิทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๓ หรือมาตรา ๒๕๔

(๑๖) ลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๑๑ คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามบางประการเพิ่มขึ้น

เจตนารมณ์ของ (๘) คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๓๕ (๔) ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗

- บุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามอนุมาตรานี้ ต้องปรากฏอย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบหรือกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึงบุคคลอื่นที่อาจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแต่มิได้เป็นผู้กระทำการอันต้องห้ามดังกล่าว

- ลักษณะต้องห้ามตามอนุมาตรานี้ รวมถึงผู้ซึ่งได้กระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามในวันก่อนที่รัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้บังคับด้วย

เจตนารมณ์ของ (๙) คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดห้ามผู้ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่ออยู่ปฏิบัติหน้าที่อีกต่อไป จึงควรกำหนดห้ามผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองมิให้เป็นผู้มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้งด้วย

เจตนารมณ์ของ (๑๓) คือ

- กำหนดลักษณะต้องห้ามการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพิ่มขึ้น เพื่อให้รวมถึงผู้พิพากษาหรือตุลาการอื่นนอกจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

เจตนารมณ์ของ (๑๕) คือ

- เพิ่มกรณีการถูกตัดสิทธิทางการเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในภาค ๓ หมวด ๒ ส่วนที่ ๓

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๑ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบ
สรุปเจตนารมณ์ที่คณะกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๒

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๑๒ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือ
กลุ่มการเมือง

ในกรณีที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ
บัญชีรายชื่อในภาคใด พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองนั้นต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใน
ภาคนั้นจำนวนไม่น้อยกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย

เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นหรือพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ส่ง
บุคคลนั้นเข้าสมัครรับเลือกตั้งจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้ง มิได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็น
สมาชิกพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง ดังนั้น ผู้สมัครอิสระจึงไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองต้องส่งผู้สมัครแบบ
แบ่งเขต ในจำนวนไม่น้อยกว่าแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อให้การส่งผู้สมัครของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมี
การยึดโยงกันระหว่างการส่งผู้สมัครในเขตพื้นที่และระดับภาค รวมทั้งเพื่อป้องกันการส่งผู้สมัครแยกออก
จากกันเพื่อหวังผลประโยชน์จากการเลือกตั้งระบบใหม่นี้

เจตนารมณ์ของวรรคสาม คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๒ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบ
สรุปเจตนารมณ์ที่คณะกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง
รัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๓**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๑๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จะเป็นผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือจะเป็นบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือก ต่อเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นหรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีผู้นั้นได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่เลือกบัญชีใด”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดหรือบัญชีใด (vote no) เพื่อรับรองการใช้สิทธิไม่เลือกผู้ใดดังกล่าวให้มีผลทางกฎหมาย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๓ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๔**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๑๔ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควมรวบพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิได้”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๔ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๕**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๑๕ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบริหารบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ว่า คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)**มติของคณะกรรมการ**

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติเห็นชอบสรุปเจตนารมณ์ที่คณะอนุกรรมการบริหารบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอ

มาตรา ๑๑๖**มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๑๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๑๐

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๑

(๖) สภาผู้แทนราษฎรมีมติตามมาตรา ๑๐๐

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๒

(๘) ลาออกจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๙) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๓ หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๙ หรือศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ถูกลดถอนหรือวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี

(๑๐) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม

(๑๑) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๖ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๑๐) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ไม่นำความใน (๘) และความส่วนใหญ่ใน (๗) ของมาตราดังกล่าว มากำหนดไว้ เนื่องจากในรัฐธรรมนูญนี้มีได้บังคับให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง

เจตนารมณ์ของ (๑) คือ

- เพิ่มกรณีการพ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า

เจตนารมณ์ของ (๘) คือ

- เพิ่มกรณีการลาออกจากกลุ่มการเมือง

เจตนารมณ์ของ (๑๐) คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๖ (๙) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มกรณีการพ้นสมาชิกภาพ เนื่องจากไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ในสภา

- คำว่า “สมัยประชุม” หมายถึง การประชุมในสมัยสามัญเท่านั้น

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ที่ประชุมเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๑๖ เนื่องจากร่างมาตรา ๑๑๖ เป็นการกำหนดสมาชิกภาพของ ส.ส. ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นนี้แล้วเห็นว่า ในกรณีที่ ส.ส. ไม่ปฏิบัติตามมติของพรรคการเมืองแล้วพรรคการเมืองได้ขับ ส.ส. คนดังกล่าวออกจากพรรคให้ถือว่า ส.ส. คนดังกล่าวยังมีสมาชิกภาพอยู่ ดังนั้น จึงควรนำหลักการดังกล่าวมาใส่ไว้ในสรุปเจตนารมณ์เพื่อความชัดเจนในการตีความ

ที่ประชุมเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มร่างมาตรา ๑๑๖ โดยการเพิ่มอนุมาตรา ๘/๑ ขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นการบัญญัติการสิ้นสมาชิกภาพของ ส.ส. ในกรณีการขาดจากสมาชิกของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองแล้วไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองอื่นได้ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันขาดจากสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองให้ถือว่า ส.ส. คนดังกล่าวสมาชิกภาพสิ้นสุดลง โดยเป็นการนำหลักการตามมาตรา ๑๐๖ (๘) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาบัญญัติ

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๑๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๑๐

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๑

(๖) สภาผู้แทนราษฎรมีมติตามมาตรา ๑๐๐

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๒

(๘) ลาออกจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๘/๑) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิกและไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือกลุ่มการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๙) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๓ หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๙ หรือศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ถูกลดถอนหรือวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี

(๑๐) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากระธานสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม

(๑๑) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท”

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๑๖ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๖ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๑๐) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่ไม่นำความใน (๘) และความส่วนใหญ่ใน (๗) ของมาตราดังกล่าว มากำหนดไว้ เพราะต้องการให้อิสระแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากมติของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง” ดังนั้น การที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมีมติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งไม่ปฏิบัติตามมติพรรคหรือกลุ่ม พ้นจากสมาชิกภาพของพรรคหรือกลุ่ม ไม่มีผลให้สมาชิกผู้นั้นต้องพ้นจากสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต่างจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ”

เจตนารมณ์ของ (๑) คือ

“- เพิ่มกรณีการพ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า”

เจตนารมณ์ของ (๘) คือ

“- เพิ่มกรณีการลาออกจากกลุ่มการเมือง”

เจตนารมณ์ของ (๑๐) คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๖ (๙) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มกรณีการพ้นสมาชิกภาพ เนื่องจากไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ในสภา

- คำว่า “สมัยประชุม” หมายถึง การประชุมในสมัยสามัญเท่านั้น”

มาตรา ๑๑๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๑๗ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือเมื่อสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ในกรณีที่มีเหตุใดๆ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำในวันเดียวกันได้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนในหน่วยนั้นใหม่ หรือดำเนินการประการอื่นเพื่อให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งได้ ในกรณีเช่นนี้จะเปิดเผยผลการนับคะแนนในเขตเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ได้ต่อเมื่อได้มีการลงคะแนนในทุกหน่วยเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

สรุปเจตนารมณ์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลง เนื่องจากการมีมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความชัดเจน ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่อาจให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในวันอื่นนอกจากวันลงคะแนนทั่วราชอาณาจักรได้ กรณีมีเหตุผลความจำเป็น โดยเหตุดังกล่าวจะกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

- การเพิ่มความในวาระนี้ สืบเนื่องจากกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งทั่วไปต้องเป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วประเทศ ถ้าไม่มีการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งแล้วทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป จึงได้นำมาบัญญัติไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจน

- ในทางปฏิบัติ เหตุที่จะทำให้การลงคะแนนไม่สามารถกระทำได้ในวันเดียวกันเกิดไม่บ่อยครั้ง หากให้การลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งเดียวทำให้การเลือกตั้งทั่วประเทศไม่สามารถนับคะแนนได้ย่อมเป็นการไม่เหมาะสม เพราะเมื่อมีการลงคะแนนแล้วต้องมีการรวมคะแนนทันที การนับคะแนนภายหลังอาจมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความสุจริตในการนับคะแนนได้ และผลคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นอาจไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงผลการนับคะแนนทั้งประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดผลดังกล่าวจึงควรให้หน่วยเลือกตั้งที่จัดการลงคะแนนเสียงแล้วสามารถนับคะแนนในหน่วยนั้นได้ แต่การจะเปิดเผยผลการนับคะแนนในเขตเลือกตั้งที่นับคะแนนไปแล้วก็ต้องกระทำต่อเมื่อได้มีการลงคะแนนในทุกหน่วยเลือกตั้งแล้ว

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ

ที่ประชุมเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมสรุปเจตนารมณ์ เนื่องจากเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๑๗ เป็นเรื่องการนับคะแนน ดังนั้น การนับคะแนนจึงต้องทำทุกหน่วยเลือกตั้ง แต่จะประกาศผลการเลือกตั้งไม่ได้จนกว่าจะมีผลลงคะแนนครบทุกหน่วยแล้วเพื่อไม่ให้เกิดการประกาศผลในหน่วยเลือกตั้งอื่นมีผลเป็นการชี้นำผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยังลงคะแนนไม่เสร็จ ดังนั้น จึงควรนำหลักการดังกล่าวมาใส่ไว้ในสรุปเจตนารมณ์และที่ประชุมได้มีการยกตัวอย่างในกรณีไม่สามารถลงคะแนนได้ในวันเดียวกันโดยระบุไว้ในสรุปเจตนารมณ์ เช่น เกิดภัยพิบัติหรือเกิดการจลาจล

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ตามสรุปเจตนารมณ์ในร่างมาตรานี้แสดงให้เห็นว่าการนับคะแนนจะต้องกระทำที่หน่วยเลือกตั้งหรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นว่าตามเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๑๗ เป็นกรณีที่มีมุ่งเน้นไปในเรื่องการประกาศผลการลงคะแนนของหน่วยที่ได้มีการลงคะแนนเสร็จแล้วโดยไม่ได้มีการบัญญัติถึงสถานที่ทำการนับคะแนนแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามจากการที่ได้รับข้อมูลจาก กกต. ซึ่งมีความเห็นว่า การนับคะแนนควรกระทำที่หน่วยเลือกตั้งเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนในกรณีที่มีการสั่งให้นับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมติ ดังนี้

(๑) คงไว้ตามร่างมาตรา ๑๑๗ โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) แก้ไขสรุปเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๑๗ ที่คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เป็นดังนี้

เจตนารมณ์ของวรรคหนึ่ง คือ

“- คงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเพิ่มกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุตลง เนื่องจากการมีมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ วรรคห้า”

เจตนารมณ์ของวรรคสอง คือ

“- เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความชัดเจน ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่อาจให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในวันอื่นนอกจากวันลงคะแนนทั่วราชอาณาจักรได้ กรณีมีเหตุผลความจำเป็น โดยเหตุดังกล่าวจะกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

- การเพิ่มความในวรรคนี้ สืบเนื่องจากกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งทั่วไปต้องเป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วประเทศ ถ้าไม่มีการเลือกตั้งครบทุกหน่วยเลือกตั้งแล้วทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป จึงได้นำมาบัญญัติไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจน

- ในทางปฏิบัติ เหตุที่จะทำให้การลงคะแนนไม่สามารถกระทำได้ในวันเดียวกันเกิดไม่บ่อยครั้ง เช่น เกิดภัยพิบัติ หรือเกิดการจลาจล หากให้การลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งเดียวทำให้การเลือกตั้งทั่วประเทศไม่สามารถนับคะแนนได้ย่อมเป็นการไม่เหมาะสม เพราะเมื่อมีการลงคะแนนแล้วต้องมีการรวมคะแนนทันที การนับคะแนนภายหลังอาจมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความสุจริตในการนับคะแนนได้ ดังนั้น จึงต้องนับคะแนนของหน่วยที่ลงคะแนนแล้ว แต่จะประกาศผลไม่ได้ เพราะหากประกาศผลก็จะมีผลเป็นการขึ้นากการลงคะแนนในหน่วยที่ยังไม่ได้ลงคะแนนได้”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๕.๑ นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ขอเสนอตั้งอนุกรรมการเพิ่มเติม คือนายต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์

ที่ประชุมเห็นชอบ

๕.๒ พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากฎหมายและโฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ขอเปลี่ยนแปลงตำแหน่งอนุกรรมการ ดังนี้

- ๑) ให้นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช พันตำแหน่งอนุกรรมการ
- ๒) ตั้งพลอากาศเอก ชนะ อยู่สถาพร เป็นอนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ที่ประชุมเห็นชอบ

๔.๓ ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ขอเสนอตั้งอนุกรรมการเพิ่มเติม คือ นายประภาศ คงเอียด

ที่ประชุมเห็นชอบ

๔.๔ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันศุกร์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยาการปฏิบัติการ

นายเผ่าพันธุ์ นवलสง

นิติกรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๒

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์